

grottingstekorten waren hem een gruwel. Voor hem stond vast dat het financiële beleid dat in de jaren '30 door de Nederlandse overheid gevoerd werd, al was het slechts hier en daar aarzelend-progressief, tot een debacle moest leiden. Toen hij dan ook eenmaal door het initiatief van Hirschfeld, die in Indië onder hem gewerkt had, secretaris-generaal van financiën geworden was (hij was, aldus de directeur-generaal der belastingen, 'voor ons de minister'¹), ging hij er onmiddellijk naar streven, de grootst-mogelijke bezuinigingen aan te brengen. Met 'politieke heilige huisjes' moest men daarbij, betoogde hij, geen rekening houden. Van Poelje begreep precies wat hij bedoelde: Trip wilde een einde maken aan de financiële gelijkstelling van het bijzonder en openbaar lager onderwijs. Met zijn jarenlange bestuurspraktijk aan de onderwijssector zag van Poelje echter dat bijzonder onderwijs als een van de bronnen van de volkskracht en hij tekende dan ook onmiddellijk protest aan, er bovendien op wijzend dat 'een regering die onder Duitse dwang staat en dus niet als een nationale regering kan worden beschouwd', het recht miste om de lager-onderwijswet aan te tasten.²

Spoedig raakte Trip in de grootste innerlijke conflicten. Door de Duitsers werd hij geprest om, in strijd met de wet, Duitse instanties inzage te geven in alle belasting- en deviezendossiers; misschien trok hij het zich nog meer aan, dat het tekort op de staatsbegroting al in de eerste maanden van de bezetting zo groot werd dat, zo zag hij het, de debacle die hij voorzien had, de omvang ging aannemen van een rampzalige catastrofe. Hij kon trachten, de uitgaven van het Nederlandse overheidsapparaat en van de staatsbedrijven binnen de perken te houden (eind oktober kreeg Financiën het recht, in alle begrotingskwesties het laatste woord te spreken³), maar tegen de Duitse eisen op financieel gebied was hij machteloos en toen hem in maart '41 bleek dat *Generalkommissar* Fischböck van de Duitse schuld aan Nederland een half miljard zou afschrijven en dat bovendien de deviezen grens met Duitsland opgeheven zou worden, weigerde hij voor die nieuwe vormen van nationale uitverkoop verantwoordelijkheid te dragen: hij trad af.

Als buitenstaander volgde hij de verdere ontwikkeling met toenemende bezorgdheid. De gehele wereld leek hem een dolhuis geworden; met des te groter kracht hield hij, Trip, aan zijn eigen beginselen vast, correctheid en zuinigheid voorop. Hij was miljonair, maar kocht nimmer op de zwarte markt. In de laatste bezettingswinter was hij al bijna verhongerd toen Hirschfeld hem met extra-rantsoenen te hulp kon komen.⁴

¹ Getuige H. Postma, *Enq.*, dl. VII c, p. 611. ² 'Aantekening', 12 juni 1940 (CNO, Csg: map 1940). ³ VO 194/40 (*Verordeningenblad*, 1940, p. 560). ⁴ H.M. Hirschfeld, 23 juni 1961.